

Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.122

про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Бондар Валерія Ігорівна, 1995 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2018 році Київський університет імені Бориса Грінченка за спеціальністю «Соціальна робота», з 2015 р. – дотепер працює проєктним менеджером та консультантом Національних гарячих ліній в ГО «Ла Страда-Україна», виконала акредитовану освітньо-наукову програму за спеціальністю «Соціальна робота»

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.122 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, від 23 квітня 2026 року №324, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

КАРПЕНКО Олена Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

СПІРІНА Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

ЛЮТИЙ Вадим Петрович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

ЧЕРНЕТА Світлана Юріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки;

БРИНДІКОВ Юрій Леонідович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету.

На засіданні 17 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота Бондар Валерії Ігорівни на підставі прилюдного захисту дисертації «Соціально-педагогічна профілактика булінгу серед студентів у закладі вищої освіти» за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Дисертацію виконано у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Лях Тетяна Леонідівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Бондар Валерії Ігорівни на тему «Соціально-педагогічна профілактика булінгу серед студентів у закладі вищої освіти» подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023. Дисертація Бондар Валерії Ігорівни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Бондар Валерія Ігорівна на високому

рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом..

Основні результати дисертаційного дослідження відображені в 11 наукових і науково-методичних працях: 5 статей (з них 2 у співавторстві) у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 6 (з них 1 у співавторстві), у яких додатково висвітлено результати дисертації.

1. Бондар В. І. Зарубіжний досвід профілактики булінгу. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 5. С. 3–11. ISSN 2786-4723 DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.5.1>
2. Бондар В. І. Соціально-педагогічні підходи до профілактики мобінгу та булінгу: порівняльний аспект. *Соціальна робота та психологія: освіта і наука*. 2025. № 2. С. 5–9. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-2>
3. Бондар В. І. Деструктивні конфлікти та їх роль у поширенні булінгу серед студентської молоді в умовах соціальних трансформацій. *Ввічливість. Humanitas*. 2025. № 6. С. 21–28. ISSN 2786-4723 DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.6>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Спіріна Тетяна Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. У розділі 1 (п.п. 1.2), присвяченому аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду профілактики булінгу, авторкою здійснено ґрунтовне узагальнення основних підходів до розв'язання окресленої проблеми. Водночас, на нашу думку, дисертаційне дослідження виграло б від більш чіткого виокремлення спільних і відмінних характеристик представлених моделей профілактики, аналізу їх ефективності та умов практичного застосування. Такий порівняльний аналіз сприяв би посиленню теоретичного

підгрунття дослідження та підвищенню обґрунтованості запропонованих організаційно-методичних умов соціально-педагогічної профілактики булінгу серед студентів у закладах вищої освіти.

2. Авторкою ґрунтовно розкрито вікові особливості студентської молоді та їх значення для профілактики насильницький проявів, зокрема через поєднання когнітивних, емоційних, соціальних і ціннісно-мотиваційних чинників формування ненасильницької поведінки. На нашу думку, робота доцільніше було б звернути увагу на гендерні та інклюзивні аспекти булінгу, зокрема специфіку його проявів за ознакою статі, інвалідності, статусу внутрішньо переміщених осіб чи інших форм соціальної вразливості.

3. У п.п.2.2. «Особливості формування ненасильницької поведінки студентів як складової реалізації організаційно-методичних умов соціально-педагогічної профілактики булінгу серед студентів у закладі вищої освіти» авторкою ґрунтовно розкрито зміст ненасильницької поведінки та окреслено напрями її формування у студентському середовищі. Водночас, на нашу думку, доцільно було б більш детально конкретизувати механізми оцінювання сформованості ненасильницької поведінки студентів, зокрема описати інструменти фіксації поведінкових змін у динаміці, критерії віднесення студентів до відповідних рівнів сформованості та способи верифікації отриманих результатів.

4. У п.п. 3.2. «Реалізація організаційно-методичних умов соціально педагогічної профілактики булінгу в студентському середовищі» авторкою представлено Комплексну програму соціально-педагогічної профілактики булінгу та формування ненасильницької поведінки студентської молоді. Разом із тим, вважаємо, що робота виграла б від більш розгорнутого аналізу особливостей адаптації запропонованих профілактичних заходів до різних типів закладів вищої освіти (класичних, технічних, педагогічних, тощо), а також до умов змішаного чи дистанційного навчання, які нині є поширеними в українському освітньому просторі. Це сприяло б посиленню практичного значення результатів дослідження та розширенню можливостей їх упровадження у діяльність різних закладів вищої освіти.

Лютый Вадим Петрович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Запропоновані авторкою визначення понять «соціально-педагогічна профілактика булінгу у закладі вищої освіти» та «ненасильницька поведінка студентів», попри їхню змістовну точність та загальну стилістичну коректність, на наш погляд містять надмірну деталізацію і перенасиченість ознаками, що звужує можливість їхнього наукового застосування поза даним дослідженням.

2. Важливе місце в роботі займає пошукове (пілотажне) дослідження, яке дозволило авторці обґрунтувати організаційно-методичні умови профілактики булінгу та критерії й показники ненасильницької поведінки студентів як ключового результату їхнього впровадження. Для кращого розуміння результатів цього дослідження було добре, якби в тексті роботи були розкриті його методологічні засади (дослідницькі запитання, емпіричні гіпотези, обґрунтування способів формування вибірок та методів збору й аналізу даних).

3. Одним із компонентів пілотажного дослідження було проведення фокус-групи експертів-фахівців у сфері протидії насильству, гендерної політики та формування безпечного освітнього середовища, проте його безпосередні результати, що дозволили авторці уточнити формулювання організаційно-методичних умов, в тексті роботи не представлені.

Чернета Світлана Юріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, зауваження:

1. В п. 1.1 дисертації авторка приділяє увагу проблемі диференціації понять «булінг», «конфлікт» та «мобінг» у студентському середовищі, однак, на нашу думку, варто більш чітко окреслити критерії їх практичного розмежування саме в умовах закладу вищої освіти. Це особливо важливо з

огляду на специфіку студентського віку, де міжособистісні взаємини мають інший характер, ніж у шкільному середовищі, а прояви психологічного тиску часто мають латентний характер.

2. Попри міждисциплінарний характер проблеми булінгу, у роботі недостатньо, на нашу думку, проаналізовано гендерні особливості проявів насильства, відмінності у поведінкових стратегіях учасників булінгу та специфіку реагування на різні його форми серед хлопців і дівчат. Це могло б поглибити аналітичну складову дослідження та розширити можливості практичного застосування результатів.

3. У роботі основна увага зосереджена переважно на діяльності адміністрації закладу вищої освіти, кураторів академічних груп і вихователів гуртожитків, тоді як потенціал студентської спільноти як активного суб'єкта профілактики булінгу розкрито недостатньо. Водночас саме залучення студентів до розроблення й реалізації профілактичних програм, проведення просвітницьких кампаній, peer-to-peer практик, медіаційних ініціатив та програм «рівний-рівному» могло б суттєво посилити ефективність профілактичних заходів, сприяти підвищенню довіри між учасниками освітнього процесу та формуванню культури ненасильницької взаємодії у студентському середовищі.

Бриндіков Юрій Леонідович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету, *зауваження:*

1. У п. 1.1. авторка зазначила, що в царині проблеми булінгу формуються конструктивні та деструктивні поведінкові моделі. На нашу думку, варто було б приділити увагу у рівній мірі конструктивним моделям поведінки як стратегії, покликаний припинити цькування та зберегти ментальне здоров'я учасників освітнього процесу.

2. У п. 2.1. окреслено проведення системного внутрішнього аудиту нормативно-правового забезпечення профілактики різних форм насильства, зокрема булінгу, який націлений на перевірку відповідності документів до

чинного законодавства. Вважаємо, що наукова робота виграла, якби містила результати перевірки соціального аудиту нормативно-правового забезпечення профілактики насилля, що виявляє, чи не порушують документа права людей (науково-педагогічні працівники, студенти), чи відповідають принципам соціальної відповідальності.

3.3 матеріалу, який міститься в другому розділі дисертаційного дослідження, стає зрозумілим, що зреалізованість профілактики різних форм насильства в освітньому середовищі багато в чому залежить від чинних нормативно-правових документів. Ми вважаємо, що зіставлення вітчизняного та зарубіжного законодавства сприяло б виявленню прогалини та сильних сторін в подальшій роботі

4.Беручи до уваги вагомій науковій напрацюванні дисертантки з досліджуваної проблеми, вважаємо доречним вироблення та схематичне відображення моделі системи організації та здійснення комплексної профілактики булінгу в освітньому середовищі в закладі вищої освіти, де чільне місце зайняла б авторська «Комплексна програма соціально-педагогічної профілактики серед студентів в закладі вищої освіти»

5.Ми вважаємо, що у дисертації варто було б детальніше схарактеризувати професійний портрет фахівця (куратор академічної групи, вихователь гуртожитку, фахівець закладу чи установи соціального спрямування), який організовуватиме та здійснюватиме профілактичну діяльність щодо насильницьких форм взаємодії в освітньому середовищі, зокрема булінгу

6.Дисертантка висвітлила в таблиці 2.11 низку критеріїв і показників сформованості ненасильницької поведінки студентів. Вважаємо за доречне розширити перелік критеріїв з додаванням емоційно-ціннісного та діяльнісного з подальшим відображенням у п 3.3. динаміки рівня здатності здобувачів вищої освіти до ідентифікації булінгу та добору стратегій розв'язання конфліктних ситуацій з урахуванням тих, які включені до переліку критеріїв.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.122 присуджує БОНДАР Валерії Ігорівні ступінь доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.122

Олена КАРПЕНКО